

Тема. Оноре де Бальзак «Гобсек». Основні віхи творчості та особливості світогляду письменника. «Людська комедія»: історія написання, художня структура, тематика і проблематика, образи

Мета навчальна: простежити основні віхи життя і творчого шляху Оноре де Бальзака; охарактеризувати основні віхи творчості та особливості світогляду письменника; розкрити тісний зв'язок Бальзака та України.

Мета розвивальна: розвивати критичне та логічне мислення, зв'язне мовлення учнів, точне та лаконічне висловлення своїх думок і вражень.

Мета виховна: виховувати зацікавлення творчою спадщиною письменника, гуманізм, допитливість.

Епіграф:

Його життя було коротке, але наповнене,
більше наповнене трудами, ніж днями...

В. Гюго

Зміст уроку

I. Актуалізація опорних знань.

1.1. Літературна вікторина.

- Дайте визначення поняття «реалізм»?
- Чим характерна ця доба?
- Назвіть представників реалізму.

II. Повідомлення теми, мети, завдань уроку.

2.1. Слово вчителя.

- Ми з вами пригадали такий літературний напрям як «реалізм». Сьогодні на уроці ми починаємо вивчати французьку літературу та реалізм, і мова піде про французького класика Оноре де Бальзака без якого не можна уявити французьку літературу. Це класик французької літератури, твори якого стали еталоном реалізму першої половини XIX століття. Оноре де Бальзак належить до тих письменників, які символізують свою епоху. Його життя, його творчість нерозривно пов'язані з історичною добою, в яку їм судилося жити.

Сьогодні ми з вами повинні простежити основні віхи життя і творчого шляху Оноре де Бальзака, охарактеризувати основні віхи творчості та особливості світогляду письменника та розкрити тісний зв'язок Бальзака та України.

Отже, темою нашого сьогоднішнього уроку є: «Оноре де Бальзак «Гобсек». Основні віхи творчості та особливості світогляду письменника. «Людська комедія»: історія написання, художня структура, тематика і проблематика, образи».

2.2. Робота з епіграфом.

- Прочитайте епіграф нашого уроку. Епіграфом до уроку є слова видатного французького письменника В. Гюго.
- Як ви можете охарактеризувати Бальзака за цим висловом?
- На вашу думку, чого така людина може досягти у житті?
- Як ви вважаєте, чи досяг Бальзак того, до чого прагнув?
- В кінці уроку ми повернемося до нашого епіграфу.

III. Сприймання та усвідомлення нового навчального матеріалу.

3.1. Робота з портретом.

- Уважно подивіться на портрет Оноре де Бальзака.
- Яким, на вашу думку, є погляд письменника?
- Що ви можете сказати про його зачіску?
- У що одягнений Бальзак? Про що це може свідчити?
- Як ви вважаєте, чи свідчить одяг про рід його занять, манеру триматись?
- Як ви думаєте, які риси характеру притаманні письменнику?
- Яке враження у вас викликає портрет Оноре де Бальзака?

3.2. Коментар учителя.

- Оноре де Бальзак один із найяскравіших письменників Франції XIX століття. Його співвітчизник Стендаль назвав митця «королем романістів». Ще Бальзака називали романтиком, реалістом, істориком, філософом і провидцем, і в кожному визначенні є своя правда. У своєму найголовнішому творінні «Людська комедія» він висловив бажання бути секретарем французького суспільства. Однак твори Бальзака не були простим копіюванням життя, його буйна фантазія перетворювала реальні ситуації на захопливі романі сюжети.

3.3. Перегляд відео про життєвий і творчий шлях Бальзака.

<https://www.youtube.com/watch?v=DAy-fhJoqpY>

3.4. Бесіда за запитаннями.

- Коли і де народився Оноре де Бальзак?
- Хто були його батьки?
- З якого віку і де виховувався митець?
- Куди після навчання влаштувався Бальзак і скільки років там пропрацював?
- Чому він пропрацював всього три роки?
- Як літературні критики ставилися до його ранніх творів?
- Що робив Бальзак, щоб розбагатіти?
- Чим закінчився такий його рід діяльності?
- У якому році Бальзак повернувся до літератури?
- Після якого твору на письменника звернули увагу?
- На кому одружився Бальзак і за яких умов?
- Коли і де відбулося вінчання?
- Коли помер Оноре де Бальзак?

3.5. Доповнення вчителя.

- Бальзак усе життя був боржником, і це його гнітило. Можливо, тому він часто описував фінансові інтриги й спекуляції, а одна з перших його зрілих повістей «Гобсек» (1830) розповідає про лихваря та безмежну владу грошей над людьми. Водночас поява «Гобсека» знаменувала народження нової прози, яка над усе прагла до переконливості деталей.

3.6. Робота з теоретико-літературними поняттями.

Художня деталь - риси характеру, подробиці опису зовнішності й предметного оточення персонажа художнього твору, які допомагають автору дати яскраве і глибоке уявлення про нього та суспільство, до якого він належить.

3.7. Зачитування листів Бальзака.

1) 28 червня 1847 р. Бальзак пише заповіт, у якому будинок на вулиці Фортюне все своє нерухоме майно передає у спадок Евеліні Ганській. 5 вересня 1847 р. о восьмій вечора, потягом Північно залізниці він від'їжджає в Україну. « Це було не лише бажанням, а й спрагою. Це був відпочинок, і я був виснажений, у мене вистачило б сили лише на 24 години. Яка подорож!" 13 вересня Бальзак зупинився в Житомирі. "Близько восьмої ранку я побачив велике місто і подумав, що це Бердичів. Подумки я був уже в Бердичеві, а насправді це був тільки Житомир".

2) Від Бердичева до Верхівні трактова дорога пролягала через села Нізгурці, Сингаївка, Закутинці. "Коли я виїхав за місто, то побачив хлібне поле. Це - пустиня, царство хліба. Усе, що я бачив досі, нічого не варте".- Будинок Евеліни Ганської схожий на Лувр або грецький храм, позолочений вечірнім сонцем, яке височило над долиною..."- Тут чудова сукняна фабрика, є лікарня, шампінйонна оранжерея, іподром, парк. Чудово!"

3) У листопаді 1847 р. Бальзак вперше відвідав Київ. "Отже, Київ - це столиця України, це священний град Росії, колишня метрополія, татарський і російський Рим, старша сестра Москви..."- Пізніше у листі до археографа М. Юзефовича письменник згадуватиме: "І ось я подумки звертаюсь у ті місця: Київ з його банями, Київ з його пагорбами, садами і багатствами усміхнеться мені, розвіє сум від літературних праць..." Оноре де Бальзак пішов з життя у 1850 році, залишивши незакінченою "Людську комедію". "Привітайте мене. Адже щойно з'ясувалося, що я геній". Ці слова Бальзак сказав своїй сестрі Л. Сюрвіль жартома, ще на початку роботи над епопеєю, але ті слова, насправді виявились пророчими.

3.8. Розповідь «Літературно-меморіальний музей Оноре де Бальзака»

<https://balzac-museum.com/>

Верхівнянська садиба — унікальна пам'ятка історії, архітектури та садово-паркової культури кінця XVIII - початку XIX ст., занесена до Державного реєстру національного культурного надбання.

У квітні 1959 р. в приміщенні Верхівнянського сільськогосподарського технікуму було відкрито кімнату-музей Оноре де Бальзака.

У 1999 р. кімнату-музей перейменовано на Житомирський літературно-меморіальний музей Оноре де Бальзака.

Музей має три кімнати: вітальня, робочий кабінет, спальня. Саме ці апартаменти, до яких вели масивні дерев'яні сходи, на другому поверсі письменнику відвела Єва Ганська. Посеред вітальні стояв круглий картярський стіл, вкритий зеленим сукном. По лівий бік — стара добротна шафа-сервант із різьбленими на ній візерунками. А по правий — музичний інструмент — фортепіано XVIII ст., на якому зроблено напис: "Карс Ганс - Одеса". Саме з Одеси 28 лютого 1832 р. Бальзакові надійшов лист із підписом "Іноземка". У кабінеті із блідо-рожевого штучного мармуру стояв письмовий стіл, за яким Бальзак написав твори: "Депутат від Арсі", "Мадемуазель де Віссар або Франція за часів Конституції", "Дрібні буржуа", "Жінка-письменниця", "Театр, який він є". На

іншому столі — канделябр. Можливо, саме при його світлі письменник створив свою відому драму "Мачуха", адже на її рукописі стоїть підпис "Верхівня, Україна, грудень 1847 року".

У листопаді 1847 року Бальзак писав родичам: «Я маю розкішний апартаментик... кабінет із рожевого штучного мармуру, з каміном, чудовими килимами та зручними меблями, вікна цілком зі скла, без олов'яної фольги; переді мною відкривається краєвид на всі боки. Можеш собі уявити, що за Лувр ота Верхівня, де є п'ять чи шість таких апартаментів для гостей...»

IV. Узагальнення і систематизація здобутих знань.

4.1. Відповіді на запитання

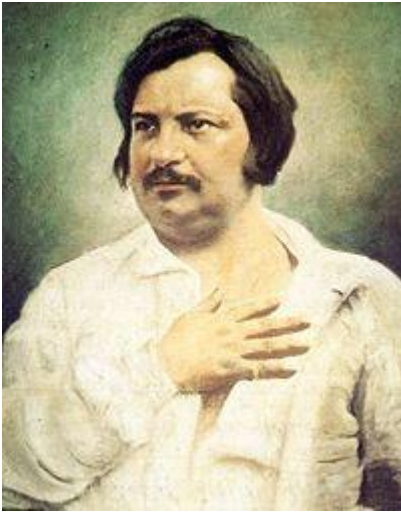
1. Яке справжнє прізвище Бальзака?
2. У якій країні народився Бальзак?
3. Як звали дружину письменника?
4. Найвідоміша епопея митця має назву «... комедія».
5. У якому літературному напрямі творив Бальзак?
6. Після твору «Останній ...» на письменника звернули увагу.
7. Як називається садиба у якій розташований літературно-меморіальний музей Оноре де Бальзака?

4.2. Постановка проблемного питання.

- Ми дізналися, що Бальзак з чотирьох років перебував не з батьками. На вашу думку, сприяло чи шкодило розвитку особистості Бальзака його життя без батьківської ласки в дитинстві й підлітковому віці? Чому?

4.3. Робота з ілюстраціями.

- Зверніть увагу на ілюстрації. Чим вони об'єднані?
- Хто за походженням Евеліна Ганська?
- Яку роль відіграла Ганська в житті Бальзака?
- В якому місті вони повінчалися?

4.4. Складання учнями «Сенкану».

- А зараз, складіть сенкан на тему: «Оноре де Бальзак». Давайте пригадаємо правила складання сенкану:

Перший рядок неримованого вірша – всього одне слово, його тема, що позначається іменником.

Другий – складається з двох слів-прикметників або прислівників, що розкривають зміст теми, описуючи її.

Третій рядок утворюється трьома дієсловами або дієприслівниками, що описують дію, яка має безпосереднє відношення до теми сенкану.

Четвертий рядок – фраза, за допомогою якої творець висловлює своє ставлення до теми, при цьому це може бути як речення, складене учнем, або ж використання прислів'я, крилатого виразу та інше.

П'ятий рядок – утворюється всього одним словом, яке є певним підсумком. Найчастіше це просто синонім до теми вірша.

V. Підведення підсумків

5.1. Робота з епіграфом.

- Зачитайте епіграф до нашого уроку.
- Змінилась чи підтвердилась ваша думка про творчість Оноре де Бальзак?
- Чи погоджуєтесь ви зі словами В. Гюго?

5.2. Підсумкове слово вчителя.

- «Як багато написала ця людина, і, незважаючи на це, є чи в його повістях хоч один характер, хоча б єдина особа, що було б схоже на інше? Про, яке незбагненне мистецтво зображувати характери з усіма відтінками їхньої

індивідуальності», - так висловився про французького письменника російський критик В. Белінський. А співвітчизник і «брат письменника по перу» Ш. Бодлер про свого сучасника озивався так: «Мене часом те дивувало, що Бальзака прославляли, головним чином, за його спостережливість; а мені завжди здавалося, що він фантазер, і фантазер жагучий. Всі його герої наділені гарячою життєвою силою. Всі його оповідання мальовничі, як мрії».

Творчість О. де Бальзака витримало перевірку часом і зайняло гідне місце серед видатних явищ в історії розвитку світової літератури. Масові тиражі видань, численні екранізації добутоків свідчать про надзвичайну популярність його творчої спадщини. Проте, життя самого письменника, насичена цікавими сюжетними поворотами, була не менш захоплюючою, чим його добуток.

VI. Домашнє завдання.

1. Опрацювати статтю підручника, с. 175-181.
2. Прочитати першу частину повісті «Гобсек», с. 181-186.
3. Усно дати відповіді на запитання на сторінці 186.
4. За бажанням письмово дати відповідь на запитання: «Чи випадало вам спілкуватися з людьми, світобачення яких близьке до «філософії» Гобсека? Якщо так, то як ви до них ставитися?».